

DOMAČIN.

DOMAČIN izhaja vsako soboto popoldne, če je ta dan praznik dan poprej ob istem času. — Naročnina za Ljubljano z dostavljanjem na dom: celoletno 3 K, polletno 1 K 50 v, četrletno 75 v; po pošti: celoletno 4 K, polletno 2 K, četrletno 1 K. — Uredništvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v I. nadstr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu DOMAČINA. Nefran- kirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. — Inzerati (oglas): Trikrat razdeljena petit-vrsta pri enkratni objavi 12 v, pri vsaki nadaljnji objavi 8 v, pri dvostopni petit-vrsti v reklamnem delu stane vrsta 20 v. Cela stran 30 K, pri večkratnem objavljanju po dogovoru znaten popust. — Upravništvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v I. nadstr.

Štev. 18.

V Ljubljani, dne 11. julija 1914.

Leto II.

Po umoru.

Poln zaupanja na cesarsko zvestobo srbskega naroda je pohitel rajnki avstrijski prestolonaslednik Franc Ferdinand med sarajevsko prebivalstvo in postal nenadoma žrtev tega zaupanja. Ni bil samo en dijak, ki je stregel po življenju prestolonaslednikovem, kajti neki tiskar je že prej vrgel bombo, ki je zgrešila, in druga bomba, ki so jo našli, dokazuje, da je bil nameravan še tretji naklep. Mogoče dožene preiskava, da je bilo še več zavratnih morilcev pripravljenih, da izvrše ta grozen čin.

Vsi trezni in pametni sloji vseh avstrijskih narodov so imeli največje zaupanje do močne roke prestolonaslednikove, ker so od njega pričakovali razrešitve vseh zamotanih vprašanj, katere si ljudski zastopniki različnih avstrijskih narodov z ozirom na razpoloženje, ki vlada med prebivalstvom, niso upali rešiti.

Devetnajstletni dijak ni le vse te upe ugonobil, marveč je tudi vso Avstrijo, koje ugled je v inozemstvu skoro že popolnoma uničen, pred vsem izobraženim svetom osramotil. Srbi, ki niso le vsakega svojega vladarja — izvzemaš Milana — umorili, so dvignili tudi še krvavečo roko na našega rajnkega prestolonaslednika, na moža, ki je bil ponos in up vsi Avstriji.

Žalost, ogorčenost in sramežljivost napolnjuje vsakega avstrijskega državljana, ko vidi, da je oni mož, ki je hotel vse sovražno si nasproti stoječe avstrijske narode medsebojno približati in jih osrečiti, kot „nositelj in predstavitelj avstrijskega imperializma“, postal žrtev tako groznega zločina.

Kdo je devetnajstletnemu fantiču vcepil take ideje, take grozne misli, da je postal dvojni morilec? Kdo mu je naslikal avstrijski imperializem kot tako zavržen sistem, da je hotel celo s svojim življenjem — in to je vedel, da ga stane ta čin njegovo življenje — uničiti avstrijski imperializem? Ali niso bili ti činitelji morda učitelji, ki so avstrijskemu cesarju prisegli sveto prisego, da ostanejo njemu, državi in ustavi zvesti, ali niso bili ti činitelji razni protiaustrijski, po velikosrbski propagandi okuženi časopisi, ki nemoteno izhajajo po naših južnih pokrajinah in dan za dnem zastrupljajo našo mladino z jugoslovansko ter velikosrbsko mislijo? Ali niso zakrivilo tega zločina deloma tudi naši merodajni državni činitelji, ki so s slepo zaupljivostjo trpeli tako protidržavno gibanje v južnih delih naše avstrijske domovine.

Naj zadene krivda kogar hoče, Avstrija je izgubila enega najboljših mož in je zopet za eno sramoto bogatejša.

Po lepo uspeh vojaških vajah v Bosni se je odpeljal rajnki prestolonaslednik in rajnka njegova

Podlistek.

Na razpotju življenja.

Vaška slika, spisal I. L. Hrdina. — Iz češčine prevel Podravski. (Dalje.)

Kako se je Ciril radoval tega trenutka, ko bo že prvokrat sam vodil konje, toda — sedaj se mu to ni zdelo nič posebnega. Ko bi ne bilo Zameckega, bila bi mu konja zbežala na polje.

Črez malo časa sta bila v Kamenici — črez pol ure sta drvila že proti Perucu.

Spredaj je sedel Ciril z Zameckim, zadaj pa Klarica s stricem župnikom.

Konja sta dirjala kakor splašena, le nekoliko besed je zamenjal kmet z župnikom, samo nekekrati se je ozrl Ciril po Klarici. Bil pa je tudi že skrajni čas, ko so dospeli na kolodvor. Vlak se je že bližal od Vrbna. Župnik je skočil s koleslja, za njim Klarica in Ciril, vzemši mali njen kovčeg, je šel za njima na kolodvor.

Medtem je dospel vlak.

Klarica in stric sta urno stopila v voz. Ciril jima je podal kovčeg — hotel je podati svoji šolski tovarišici še roko, toda neusmiljeni konduktar je zaprl duri; hotel ji je reči vsaj „z Bogom“, toda stroj je zapiskal in vlak je oddrdral.

Dolgo je stal fant na peronu, gledajoč za vlakom, toda ta je kmalu izginil in samo proga črnega dima je še naznačevala njegovo smer. Da, proti tej strani je izginila tudi ta, s katero se je dolga leta igral, kateri se je bil privadil kakor sestri.

Zamecki je moral stati precej časa pred kolodvorom, preden se je vrnil Ciril.

„Kje se mudiš tako dolgo?“

„Gledal sem za vlakom.“

„Čemu si tako otožen — kaj ti je?“

„Nič mi ni — le za Klarico se mi toži.“

Ali je imelo mar lagati to otročje srce?

Iz Peruca sta se peljala korakoma. Čemu hiteti! Konja sta bila itak že vsa znojna.

„No, Ciril, čemu si tako naenkrat izgubil jezik?“

soproga v Sarajevo, da pokaže bosanskemu ljudstvu svojo naklonjenost. A to veliko in neskončno zaupanje bodočega našega cesarja so Srbi poplašali z bombami in revolverji! Z bombami in revolverji, ki so jih imeli Srbi na vseh koncih in krajih pripravljene, so uprizorili in izvršili zločin, ki se bo in se mora še hudo nad njimi maščevati.

Zaman se trudijo zagovorniki in prijatelji Srbov, katerih imamo žalibog v precejšnji množini v naših vrstah, in ki hočejo dokazati, da zadene vsa ta krivda edino-le ta dva mlada morilca in da ni srbski narod s tem umorom v nikaki zvezi. Dokazano je že sedaj, da je bilo vse mesto Sarajevo prenapolnjeno s srbskimi morilci, da je bil umor v Belgradu, kamor se sedaj zatekajo še z bombami v rokah sarajevski zločinci, sklenjen in skrbno pripravljen, da so morilci dobili bombe in revolverje iz Srbije, da so zapleteni v to zadevo srbski državniki in višji dostojanstveniki, če se to sodrgo sploh more tako imenovati. Dokazano je, da je umor našega rajnega prestolonaslednika plod že precej razširjene protiavstrijske gonje na Srbskem, one gonje, ki stremi za tem, naše južne pokrajine odtrgati od avstrijske države in jih priklopiti velesrbski državi. To se dandanes ne da več zatajiti...!

In pogledimo si, kakega orožja se poslužujejo ti velesrbski patrijotje, ti izvržki vsega človeškega rodu. V dosego tega svojega namena izbrali so si nezrelo mladino, ki jo dan za dnem organizujejo v raznih protidržavnih društvih in organizacijah in jo neprenehoma hujskajo proti avstrijski državi. Mladoletnim nezrelim fantalinom so potisnili bombe in revolverje v roke, da izvrše na našega prestolonaslednika tako strašen zločin. V vseh južnih pokrajinah je šolska mladež že zastrupljena z velesrbsko mislijo in kaj čuda, če se dogajajo taki zločini.

To zlo, ki se je ukoreninilo v naši šolski mladini, je treba predvsem do dna iztrebiti. Pri šolski mladini je treba sprva začeti, da jo še rešimo, če že ni prepozno. Obenem pa moramo tudi velesrbske hujskače

in emisarje, ki jih imamo tudi kot učitelje na naših šolah, ukrotiti in jim pokazati, da jedo avstrijski kruh, da žive od avstrijske države in v njej, in da se morajo podvreči avstrijski državni misli. Če tega nočejo, pa v ječo z njimi, ali pa se naj prej izgube v blaženo Srbijo med svoje brate-kraljemorilce! Takih prevratnih ostudnežev ne potrebujemo v naših vrstah, da bi našo mladino z velesrbskim smradom in gnojem okuževali.

Sedaj je čas, da izračite slovenske južne pokrajine od smradu, ki je prišel z velesrbsko propagando v naše kraje, sedaj vzemite, voditelji avstrijske države, močno metlo v roke, in pokažite z vso odločnostjo, da na slovenskih avstrijskih tleh ni prostora za drugo državo. Vse slovensko ljudstvo, ki je v zadnjih dneh pokazalo svojo zvestobo in svojo vdanost našemu presvetlemu sivolasemu vladarju, vam bo za to vedno hvaležno.

Slovensko ljudstvo! In zlasti pa Kranjci, vzdramite se in povejte na ves glas, da ne dopuščate več, da bi se vaše pošteno ime zlorabljalo v ta namen, da hočete vi združitev jugoslovanskih pokrajin v samostojno državno celoto bodisi pod avstrijskim, bodisi pod s krvjo našega prestolonaslednika omadeževanim srbskim žezlom, marveč da se hočete v tej državi, v tej državni obliki, kakor je sedaj, razvijati, procvitati, živeti in umreti!

Kdor kaj drugega želi, ta ne govori v imenu slovenskega — zlasti pa ne v imenu kranjskega prebivalstva!

Sarajevski atentat.

Prokletstva vredni umor v Sarajevu zavzema vedno širše kroge. Dobro pripravljeni in zlodejski naklep umora je bil — kakor vse kaže — zasnovan v Srbiji ter bo imel sigurno še marsikake politične zapletljave. Naše slike nam nanovo predočujejo strahovito situacijo. Prestolonaslednika in soprogo prvi napadalec z bombo ni zadel, bomba se je razletela šele

„Ne vem, kaj vam naj povem, oče. Ali greva jutri zopet po velečastitega na kolodvor?“

„Vidiš, na to bi bil pozabil kakor na smrt. Kajpada, da pojdeva. Ker sva ga zapeljala tja, morava ga peljati tudi nazaj. Samo da jutri pojdeš ti sam, jaz moram iti v Libohovice. Nemara ti jutri že morem zaupati konja?“

„Da, sedaj že vem, kako ju imam držati, kako se izogibati.“

Kako se je začudil kameniški župnik, ko je drugi dan, zapustivši vlak na Peruškem kolodvoru, videl stati na cesti Cirila s konjema.

„Nemara čakaš tu nekoga od včeraj?“

„Ne, šele pred trenutkom sem dospel!“

„Po mene?“

„Da, velečastiti. Izvolite le vstopiti v voz.“

„Toda, toda! — še niti vprašal nisem Zameckega, kaj mu dolgujem za eno pot, a tu že zopet —“

„Za prvo pot ne daste nič, druga pa je nadavek!“ se je smejal Ciril.

„Ali je Zamecki rekel to?“

„Ne, toda ko bi česa zahteval od vas, porečem mu, naj si to odračuni od moje plače.“

„Ali si zares takšen? — Ti bi bil slab gospodar.“

„Drugega ne bi vozil brezplačno, toda Klarico —“

Župnik se je zadovoljno nasmejal ter stopil v voz. Ciril je vzel vajeti in bič v roke in kolikor je bilo kočij in voz na cesti, vse je prehitel.

„Le počasi, fant! Ko bi se zgodila nesreča, kriv bo oni, ki je pametnejši. Le počasi!“

Ciril je ubogal, dasiravno so se konji čutili razžaljane, da so jih zadnji vozovi prehiteli. Toda morali so ubogati. Pa tudi Ciril je ubogal.

„Da, malo je manjkalo, da nisem pozabil. Klarica ti sporoča svoj pozdrav in kadar ji bom pisal, moraš tudi ti pripisat kako vrstico, ali si zdrav?“

Ciril se je blaženo nasmejal.

„Pisati, a kdaj, velečastiti gospod?“

„Ali nisi v tednu prost niti za trenutek?“

„Samo v nedeljo, takrat pa grem v cerkev.“

„Torej po sv. maši.“

„Vrnem se opoldne, nato pa krmim konja.“

„A popoldne?“

„Kajpada; toda vsa družina je doma; hoteli bi videti kaj pišem, pa bi se mi smejali.“

„Pridi to napisat k meni.“

Resnica. Toda kaj naj pišem, velečastiti.

„Hočem ti narekovati.“ (Dalje prihodnjič.)

za nadvojvodovim avtomobilom. V ogorčenih besedah je nadvojvoda Franc Ferdinand na magistratu govoril o atentatu, ni pa na prigovarjanje hotel opustiti nadaljnje vožnje po mestu. Slika nam kaže, kako nastopata prestolonaslednik in njegova hrabra soproga svojo poslednjo vožnjo. Nekaj minut kesneje je zločinska roka morilčeva zvršila svoj gnusni čin. Seveda so redarji in žandarji morilca takoj prijeli, ter ga komaj obvarovali, da ga razjarjeno ljudstvo ni do smrti pobilo.

Pozorišče prvega zavratnega napada v Sarajevu.

Že pri prvem napadu na prestolonaslednika se je videlo, da morilci ne namerjajo prizanesti niti soprogi njegovi. Zakaj, če se uporabi bomba, se mora računati s tem, da bodo usmrčene vse osebe, ki so v avtomobilu, najmanj pa težko ranjene. Slika nam kaže, kako globoko luknjo je napravila bomba na Appelskem nabrežju, kjer je bila vržena.

K strašnemu umoru našega prestolonaslednika v Sarajevu. Zgoraj: Dve minuti pred umorom: Prestolonaslednik nadvojvoda Franc Ferdinand in njegova soproga vojvodinja Hohenberška zapuščata mestno hišo, kjer sta bila slovesno sprejeta. Spodaj: Morilca Prinčipá X odvedejo po zvršenem zavratnem napadu v zapor.

Sarajevo.

Sarajevo, kjer se je dogodil strahoviti zločin, katerega žrtvi sta bila naš prestolonaslednik in njegova soproga, se more danes prištevati najlepšim mestom vse Evrope. Mesto ima lepo lego ter ga obdaja polagoma se dvigajoče gorovje. Staro mesto se razteza do starih turških okopov. Novo mesto je popolnoma moderno zgrajeno — šele v poslednjih desetletjih. Tu so veličastne vladne stavbe in krasne ceste. Le malo korakov odtod je turški del mesta, kjer je še popolnoma orientalsko življenje. Pred četrstoletjem so gospodarili v Sarajevu še neštivilni divji psi; ves promet je opravljala tovarna živina. Danes razsvetljujejo mesto električne obločnice in električna železnica hiti po cestah.

Gradovi nadvojvode Franca Ferdinanda.

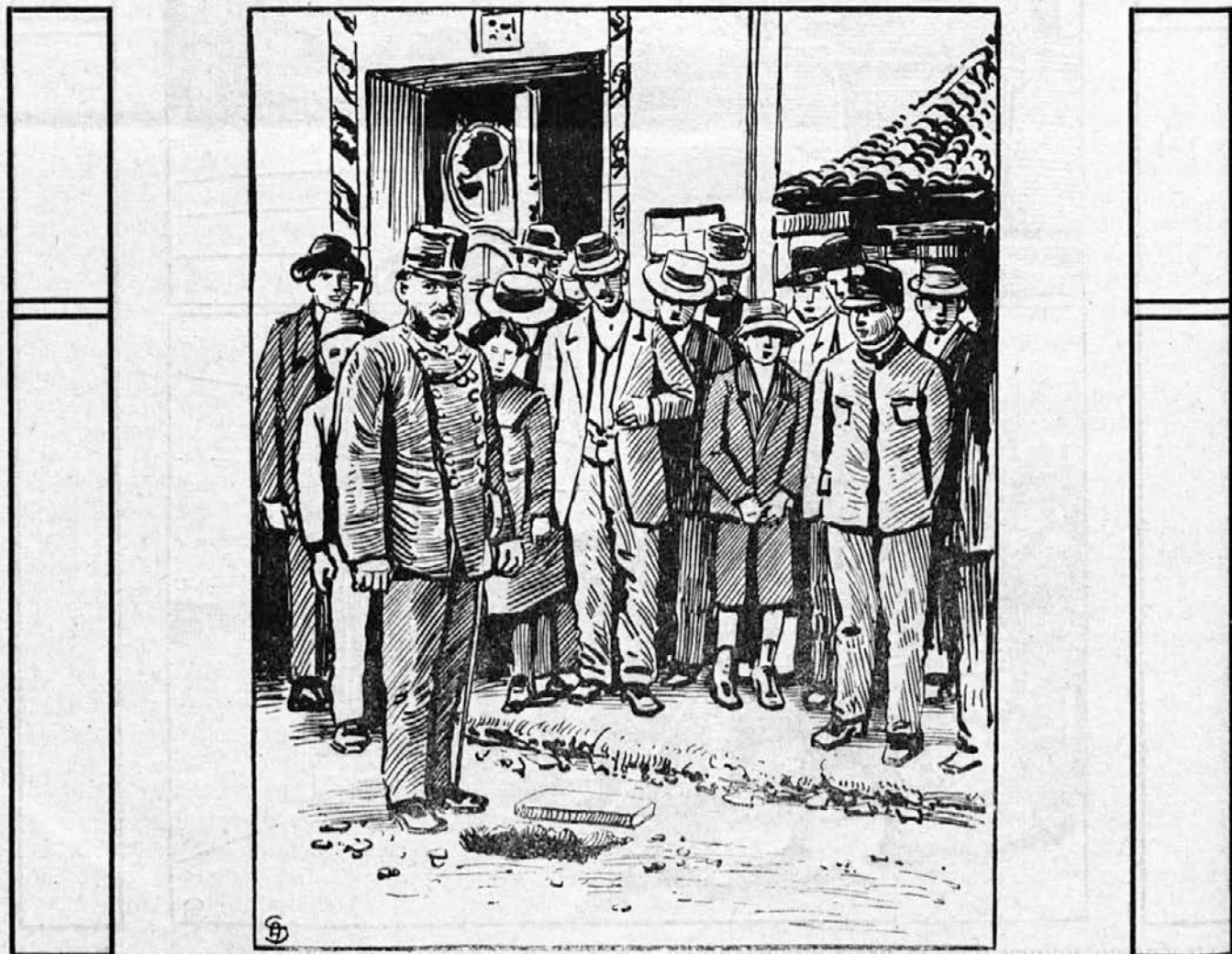
V svoji oporoki zapušča pokojni nadvojvoda vse premoženje svojim otrokom. V bistvu obstoji ta zapuščina iz treh gradov, Konopišta, Chlumeca in Artstetna. Prvi dve posestvi sta vredni po deset milijonov kron, Artstetten je nekoliko manj vredno posestvo in leži na Nižjem Avstrijskem. Prvi dve posestvi sta na Češkem. Vsi gradovi so vzorno urejeni.

Umor prestolonaslednika in njegove soproge.

O usodepolnem umoru rajnkega prestolonaslednika in njegove blage soproge hočemo navesti še nekaj podrobnih poročil. Kako se je zgodil prvi napad z bombo, ko se je prestolonaslednik s svojo soprogo peljal k slavnostnemu sprejemu v mestno hišo v Sarajevu smo že zadnjič poročali.

Kako se je zgodil drugi napad.

Neka dama, ki je bila priča drugemu napadu, je izpovedala sledeče: Moja prijateljica in jaz sva se postavili nasproti trgovini v Franc Jožefovi ulici, ko se je že izvršil prvi atentat. Kmalu nato so prišli trije mladi fantje, od katerih je imel prvi mehak klobuk, drugi je imel črn trd klobuk, tretji pa svetel klobuk z ozkimi krajevci. Vsi trije so imeli ponošene obleke ter so nosili v gumbnicah srbske trobojnice. Kmalu nato sta se jim pridružili dve mladi dekleti, ki sta izpregovorili z njimi nekaj besed. Deklici, ki ju nisva poznali, kakor tudi one tri mladeniče ne, sta prišli proti nama in dejali proti nama, medtem ko sta naju prijeli za roke: „Pojdimo domov. Oni trije mladeniči so sumljivi.“ Jaz sem obstala z eno deklico in samo pripomnila, da ima eden izmed treh mla-

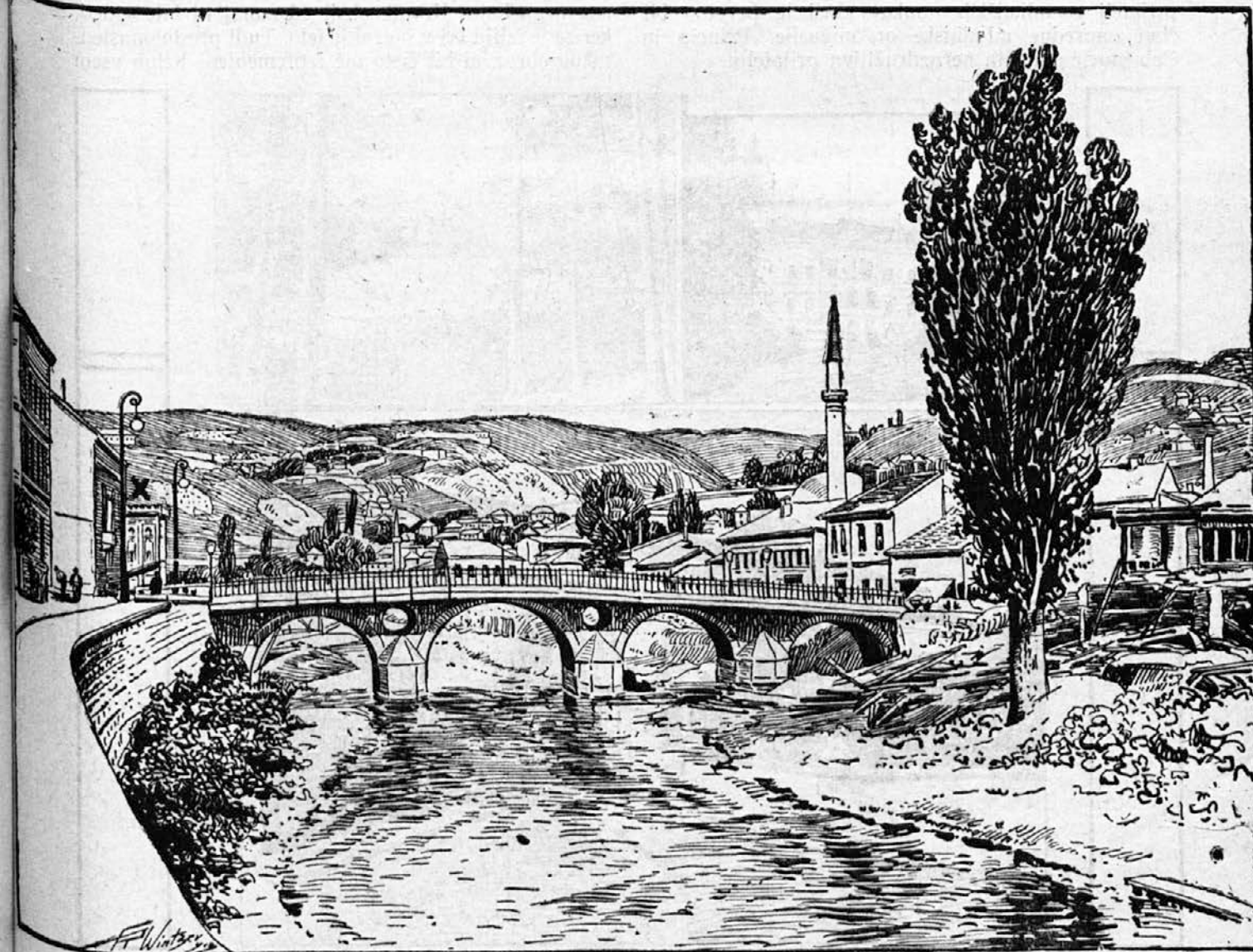

Mesto, kjer se je zvršil zavrtni napad z bombo na prestolonaslednika nadvojvodo Franca Ferdinanda v Sarajevu.

deničev, bil je Princip, neprestano eno roko v žepu. Rekla sem še svoji mali spremljevalki v hrvaškem jeziku: „Moža bi se moralo pravzaprav pokazati policiji.“ V tem trenutku se je pripeljal prvi avtomobil z vladnim komisarjem dr. Gerderjem in županom ter obenem odpeljal mimo. Omenjeni trije mladeniči so bržkone slišali mojo opazko, kajti odšli so mimo zraven stoječega policajca preko ceste in se postavili par korakov daleč od Schillerjeve trgovine. V tem trenutku se je pripeljal mimo avtomobil nadvojvode. Takoj nato sem začula dva strela. Avtomobil je vozil tesno tik trotoarja, na katerem je stal napadalec. Maloštevilni gledalci, ki so bili na tem mestu, so takoj planili na napadalca in ga prijeli. — V browningu napadalca Principa so našli pozneje še pet nabojev.

Neki očividec pripoveduje, da je Čabrinović ob prihodu prestolonaslednikovega avtomobila vihtel klubuk in klical „živio“, nakar je zagnal bombo. Potem se je prijel z roko za brado in zdelo se je, kakor da bi premišljeval, kaj naj stori. Medtem ko se je še občinstvo bavilo na licu mesta s prvim napadom, se je raznesla vest o drugem napadu. Množica je hitela k Franc Jožefovi ulici, kjer je bil pa napadalec že v rokah policije.

O napadu so se doznale zdaj sledeče uradno do-gnane podrobnosti. Napadalec je streljal iz neposredne bližine, kar pojasnjuje strašen učinek obeh dobro namerjenih strellov. Četudi je deželni načelnik fcm. Potiorek dobil vtis, da se ni nič zgodilo, le ni hotel pod nikakimi pogoji nadaljevati vožnje skozi mesto in je ukazal šoferju, da naj pelje v konak. Vojvodinja Hohenberg, žena rajnega prestolonaslednika, se je nagnila na svojega moža. Deželni načelnik fcm. Potiorek je mislil, da je postala vojvodinja Hohenberg radi živčnega šoka nezavestna, to njegovo mnenje je še potrdilo, ker sta nadvojvoda in vojvodinja tiho med seboj nekaj šepetala. Šele, ko je moral Potiorek dirigirati šoferju smer vožnje, ker mu Sarajevo ni bilo znano, se je obrnil proti nadvojvodu in vojvodinji ter zapazil, da curlja iz nadvojvodovih odprtih ust kri. Nadvojvoda je še vedno mirno sedel, ko se je pa avtomobil nekoliko vsled vožnje dvignil, se je tudi nadvojvoda zgrudil v avtomobil. Takoj na pomoč pozvani zdravniki niso mogli nesrečnima žrtvama več pomagati. Čez približno četrto ure po napadu so do-gnali zdravniki, da je nadvojvoda umrl, nekaj minut pozneje je umrla vojvodinja Hohenberg, ne da bi se bila zopet zavedla.

K umoru našega prestolonaslednika in njegove soproge. Pogled na Sarajevo. Mestna hiša ×
n obrežna cesta.

Napadalec Princip.

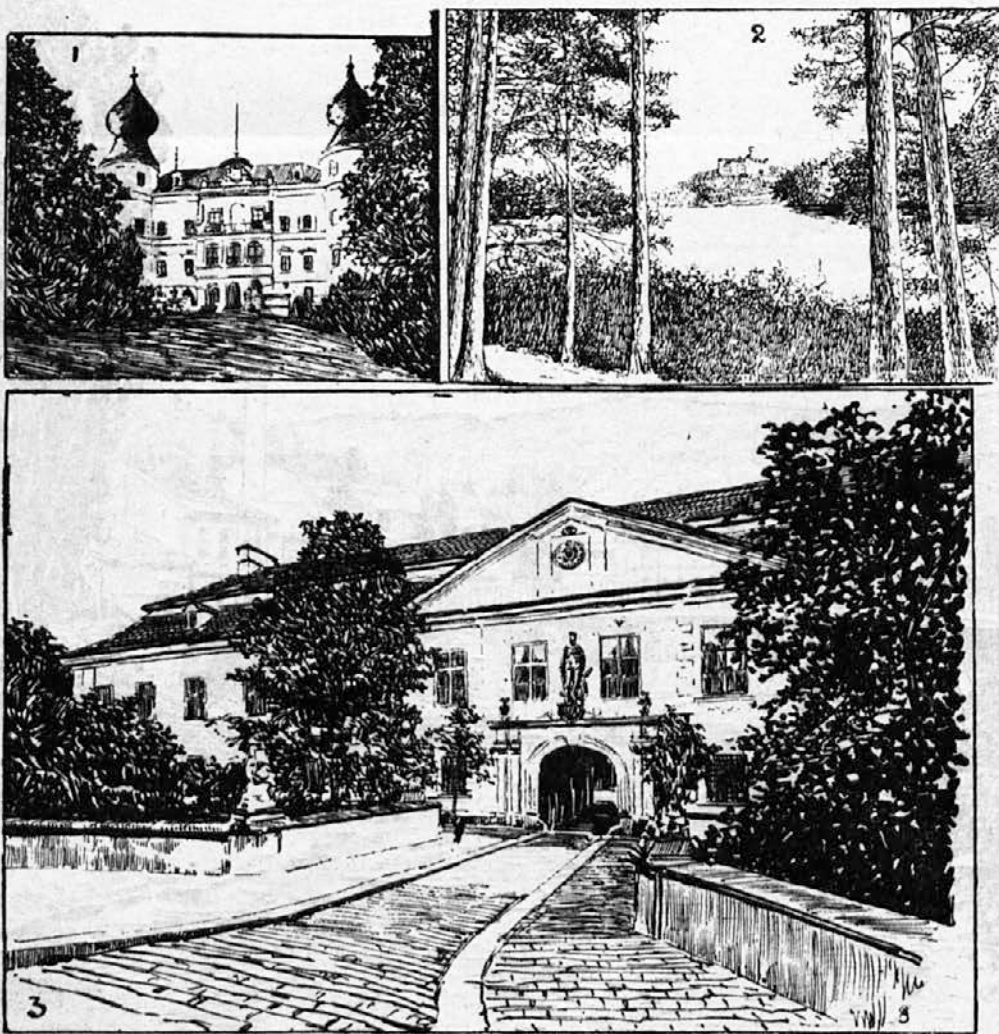
Napadalec Princip je bival prej dolgo časa v Belgradu, zadnje tri mesece pa v neki vasi v bližini Sarajeva. Pravi, da je takoj, ko se je vrnil, storil sklep, umoriti kako visokostoječo osebo in tako „srbski narod rešiti“. Drugi napadalec je izjavil, da je bombe dobil v Belgradu z izrečnim naročilom usmrtiti prestolonaslednika Franc Ferdinanda. Bombe so vojaške srbske bombe. Princip je nadalje še izjavil, da je pred napadom stopil med dva nesumljiva dijaka, ker je vedel, da se bo ob usodnem vogalu prestolonaslednik dvakrat mimo peljal. Princip pravi, da za dejanje drugega napadalca, stavca, ni nič vedel. Nasproti tej trditvi stoji pisanje belgrajskega „Balkana“: Napadalec tipograf je gojil vedno anarhistične ideje. Po vojski je prišel v Belgrad, kjer je bil tri tedne uslužben v srbski državni tiskarni. Zadnji čas je odšel iz Belgrada ter je dejal, da gre v kondicijo v Trst. Princip je ob vojski prišel v Belgrad ter je hotel vstopiti kot prostovoljec, pa je bil odklonjen. Napadalca Čabrinović in Princip sta istočasno zapustila Belgrad, a vsak na drugi poti. Princip je bil vedno nervozen, molčeč in se je vedno učil. Občeval je zelo z dijaki iz Bosne in Hercegovine, kakor tudi Čabrinović. Princip je bil prijatelj socialističnih nauk, dasi je prvotno bil član napredne mladinske organizacije. Princip in Čabrinović sta bila nerazdružljiva prijatelja.

Kako so prepeljali trupli prestolonaslednika in njegove soproge na Dunaj.

Trupli so v ponedeljek ob ¾ na šest cerkveno blagoslovili in prepeljali po železnici do Metkoviča, nato pa z dreadnoughtom „Viribus unitis“ v Trst. Do Trsta je bil žalostni sprevod po Adriji, katero je umorjeni prestolonaslednik ljubil s vsem svojim srcem, spremljala ga je vsa avstrijska eskadra. V četrtek zvečer so trupli pripeljali na Dunaj, nakar se je v petek vršil slovesen pogreb na Dunaju. V petek zvečer so trupli prepeljali v Artstetten, nakar so prestolonaslednika in njegovo soprogo v soboto s tiho slovesnostjo položili k večnemu počitku v gradu Artstetten.

Zadnji trenutki prestolonaslednika in njegove soproge.

Neki očividec poroča o zadnjih trenutkih rajnikov. Ko je zadela prestolonaslednika krogla, ni takoj umrl. Ko je dirjal avtomobil v konak, je nekolikokrat še pogledal, medtem ko je vojvodinja umrla takoj, ko jo je zadela krogla. Ko so nadvojvodo in vojvodinjo položili na blazini, so došli zdravniki, ki so takoj dognali, da je vojvodinja že mrtva. Njen obraz se je prijazno smehljal, najbrže ni čutila najmanjšega smrtnega boja. Krvnih sledi od zunaj ni bilo videti, ker se je izlila kri v notranje telo. Tudi prestolonaslednikov obraz ni bil čisto nič izpremenjen. Kljub vsem

Gradovi umorjenega prestolonaslednika nadvojvode Franca Ferdinanda: Artstetten 1, Konopišt 2 in Chlumeč 3.

znakom smrti so poizkušali zdravniki prestolonasledniku še pomagati, nakar se je izlila kri na zunaj. Nadvojvoda se ni premaknil, moral je nekaj minut prej umreti. Krogle iz trupla zato niso izvlekli, kakor so prej nameravali. Deželnega načelnika Potioreka, ki je bil med vožnjo in po napadu pri prestolonasledniku, je zadel živčni šok in je omedlel. Zdravniki so ga le z veliko težavo spravili k zavesti. Baron Rumerskirch in polkovnik doktor Bardolff sta glasno plakala.

Nadvojvoda Franc Ferdinand †.

Nadvojvoda Franc Ferdinand je bil rojen kot sin cesarjevega brata dne 18. decembra 1863. leta. Vzgojen je bil za vojaški stan, kajti nihče ni slutil, da postane kdaj prestolonaslednik.

Tragična smrt prestolonaslednika Rudolfa je pomaknila nadvojvodo Franca Ferdinanda v ospredje; postal je prestolonaslednik. Leta 1898. je postal kot general kavalerije nekak namestnik cesarjev v vodstvu armade in je pozneje prevzel popolno poveljstvo nad armado.

Zastopal je cesarja tudi pri raznih drugih prilikah in je v njegovem imenu potoval na angleški dvor. Pri tej priliki se je prehladil, in ker je imel že od mladih let slaba pljuča, je prišlo njegovo življenje v največjo nevarnost. Ležal je bolan pri neki nadvojvodinji, kjer se je seznanil z dvorno damo grofico Chotek, ki je pozneje postala njegova soproga. Mudil se je nekaj časa na otoku Korsiki in si je tam zdravje čudovito popravil.

V zadnjih letih je nadvojvoda Franc Ferdinand v čedalje važnejših stvareh zastopal cesarja in dasi se je držal v veliki rezervi, se je vendar vse bolj jasno kazalo, kako notranjo in zunanjo politiko želi delati. Cesar ga je pri najvažnejših vprašanih vprašal za svet, a zgodilo se je večkrat, da nadvojvodovi nasveti niso bili sprejeti. Časih je prišel nadvojvoda tudi v položaj, da je storil samostojne sklepe in ti so dali večkrat povod za velike in burne razprave.

Na vsak način je bil nadvojvoda mož krepke volje in velike odločnosti. Najbolje se je to pokazalo pri armadi, v kateri je imel največji vpliv. Začel je z neko brezobzirnostjo preurejevati armado. Prvi je padel dolgoletni šef generalnega štaba grof Beck. Pri vojaških vajah v Dalmaciji je nadvojvoda napravil jako kratek proces in je grofa Becka poslal v penzijo. Na njegovo mesto je prišel sedanji šef generalnega štaba baron Conrad-Hötzendorf, ki je preuredil ves generalni štab in izpeljal pri armadi velike reforme. V armadi je nastalo novo življenje s pravbovitimi tendencami. Prišlo je za časa ministra grofa Aerenthala zaradi teh tendenc do očitnega konflikta. Cesar se je odločil za politiko grofa Aerenthala in baron Conrad-Hötzendorf je moral odstopiti. Dne 18. avgusta 1913 je postal nadvojvoda generalni inšpektor vse oborožene sile in s tem najvišji zapovednik armade in mornarice. Posvetil je armadi največjo ljubezen in poskušal armado in mornarico pomnožiti, kar le mogoče, da bi bila nepremagljiv instrument in zanesljivo sredstvo za doseg velike ciljev.

Po svojem potovanju okoli sveta se je pričel Franc Ferdinand intenzivno zanimati za mornarico. Dne 2. septembra 1902 imenovan admiralom, je pred vsem častniškim zborom mornarice razvil svoj mornarični program in pojasnil, kako on umeva bodočo nalogo avstro-ogrške mornarice. Njegovi iniciativi je

pripisovati mogočen današnji razvoj vojnega brodograja. Zanimal se je za vse organizatorične reforme, aktivno vodil skoro vsako leto velike mornariške vaje, zadnjič predlansko leto, ko se je tudi nemški cesar udeležil revije v primorskih vodah.

Od svojega imenovanja je bival kot najvišji mornarični častnik vsako pomlad po več tednov v Pulju in na Brionskih otokih, ter nadziral vse posameznosti pomorske službe pri eskadri, v ladjedelnicah, arzenalu in pristanišču.

Posebne odredbe za Bosno.

Kakor poročajo nekateri listi z Dunaja, so bile v skupnem ministrskem svetu dne 7. julija sklenjene sledeče odredbe glede poostitve bosanske notranje uprave:

- 1.) Omejitev tiskovne, društvene in zborovalne svobode.
- 2.) Posebno ostro nadzorovanje šolstva. Uvedba posebno strogega disciplinarnega reda v šolah.
- 3.) Posebno nadziranje profesorjev.
- 4.) Principielno odpravljanje vsega dosedanjega konfesionalnega šolstva, zlasti pravoslavnega.
- 5.) Vse šolstvo se izpremeni v državno šolstvo.
- 6.) Preprečiti je, da bi hodili jugoslovanski dijak študirat v Belgrad.
- 7.) Reorganizacija državne policije v Bosni. Bosanska policija naj bi bila podvržena kaki višji oblasti v monarhiji, dunajskemu policijskemu ravnateljstvu ali kakemu budimpeštanskemu uradu.
- 8.) Ostro nadziranje mej proti Srbiji. Pomnožitev mejnih detašmajev in pomnožitev donavskih monitorjev.

Natančnejše podatke izvemo šele v najbližjih dneh, ker bo grof Tisza v ogrskem državnem zboru podal pojasnila, čim bo cesar odobril sklepe skupnega ministrskega sveta.

Nadalje poročajo, da je ministrski svet v isti seji sklenil, da se uvede na bosanskih srednjih šolah uniformiranje dijaštva in strog policijski sistem nele v Bosni, temveč tudi v ostalih jugoslovanskih pokrajinah. Zlasti se bo poostrišlo nadziranje raznih narodnih organizacij kulturnega, socialnega in gospodarskega značaja. Posebna pozornost se bo obračala na preprečenje medsebojnih stikov teh organizacij v posameznih jugoslovanskih deželah, osobito pa med monarhijo in Srbijo. „Militärische Rundschau“ pravi, da se je ministrski svet v principu odločil, da se bo v slučaju, da bi se poostreni sistem v Bosni izkazal za nezadosten, zopet uvedel vojaški režim.

Tedenske novice.

(Domobransko poveljništvo.) Nadvojvoda Evgen bo imenovan za vrhovnega poveljnika domobranstva.

(Generalni inšpektor armade.) Začetkoma po prestolonaslednikovi smrti se je zatrjevalo, da bo nadvojvoda Friderik imenovan za generalnega inšpektorja armade. V dobro poučenih krogih pa pravijo, da je celo vprašanje, če se bo to mesto zdaj sploh zasedlo. Znano je le, da bo nadvojvoda Friderik vodil letošnje velike vojaške vaje.

(Centralna statistična komisija na Dunaju.) Za novega predsednika centralne stati-

stične komisije namesto umrlega dr. Mayerja je bil imenovan sekcijski šef dr. Mataja, bivši vodja trgovinskega ministrstva.

(Spodnja Šiška) je priklopljena Ljubljani in je ljubljanski župan že prevzel uradne posle v dosedaj samostojni šišenski občini.

(Vlagatelj „Glavne posojilnice“) ki so se zadovoljili s 30% izplačila naložene vsote, dobe ta del svojega denarja od 1. julija dalje v prostorih Kreditne zadruge, Miklošičeva cesta 8. Da bi ne bil prve dni prevelik naval, naj bi se oglasili najprej manjši vlagatelj z manjšimi vsotami in šele pozneje oni z velikimi. Izplačuje se vsak dan od 9. do 12. ure dopoldne. Prinesti je treba s seboj hranilno knjižico bive „Glavne“.

(Zakon o razdelitvi skupnih zemljišč.) Zakon z dne 10. maja 1914, veljaven za vojvodino Kranjsko, s katerim se izpreminja deželni zakon o razdelitvi skupnih zemljišč in uredbi dotičnih skupnih pravic do njih uživanja in oskrbovanja, je izšel v XI. kosu deželnega zakonika, izdanega in razposlanega dne 25. junija 1914, ter stopi z dnem 9. julija 1914 v veljavno moč.

(Hišna najemnina.) V svrhu odmere hišne najemnine za leti 1915. in 1916. je podati do konca avgusta 1914 napovedi o hišni najemščini vseh hiš v Ljubljani pri c. kr. davčni administraciji na Bregu št. 6. Tiskovine za napovedi in popise hiš ter za prijavo in odjavo praznih stanovanj se dobivajo v Združni tiskarni na Starem trgu št. 19. Ravnotam so na razpolago tudi tiskovine za naznanila službodajalcev in uslužbencev glede vzprejema v službo in izstopa v zmislu zakona o osebnih davkih. — Ker so navadne prijave v večini slučajev pomanjkljive in povzročajo uradne poizvedbe strankam vsled tega samo pota in nepotrebne pisarije, je želeli, da se poslužuje občinstvo tiskanih obrazcev.

(Zvišanje osebnih tarifov na avstrijskih državnih železnicah.) V proračunu železniškega ministrstva se nahaja postavka v znesku 20.000 kron, ki naj bi služila za preddela, ki se imajo vršiti glede reforme osebnih tarifov na državnih železnicah. Ta nameravana preureditev osebnih tarifov naj bi v bodoče donášala neobhodno potrebne višje dohodke državnih železniški upravi. Po zvišanju blagovnega tarifa imamo pričakovati tudi zvišanje osebnih tarifov, ki so že itak dovolj visoki.

(Nezgod.) 14letnemu Fr. Demšarju iz Krnice, okraj Kranj, je pri kritju strehe domače hiše padel na glavo stroj za dviganje opeke in mu nevarno prebil lobanjo. Fant si je tudi pregriznil pri tem jezik. Prepeljali so ga v ljubljansko deželno bolnišnico. — 12letni posestnikov sin Franc Brič iz Gradiških Laz pri Litiji je padel s črešnje in si zlomil levo nogo. Prepeljali so ga v ljubljansko deželno bolnišnico.

(Požar.) Iz Štange pri Litiji poročajo: V sredo dne 1. julija popoldne okoli 4. ure nas je prestrašil glas zvona in klic „gori!“. V Dragovškem je posestniku Valentinu Gorsetu, vulgo Štihu, zgorel hlev s skednjem, šupo in drvarnico, v hlevu pa par volov in dva junčka. Domači so bili na travniku pri sušenju sena, pustivši doma nekaj otrok, ki so bržkone zažgali in povzročili nesrečo. Največja nesreča za posestnika je pač izguba živine in pa — ker ni bil nič zavarovan!

Doklej se bo še varčevalo tam, kjer ni na mestu? Zavaruj vsak svoje poslopje in pazi na otroke!

(Avtomobilna zveza Brežice-Bizeljsko-Grobelno.) Za gostilničarje in trgovce z vinom važna avtomobilna zveza skozi Bizeljsko je otvorena. Iz Brežic vozi avto ob pol 6. uri zjutraj in ob 2. uri 50 min. popoldne in se vrne v Brežice ob 9. uri 7 min. zjutraj in ob 8. uri 30 min. zvečer. Za vinsko kupčijo je ta zveza velikega pomena.

Razne stvari po svetu.

(Sredstvo proti tuberkulozi?) Iz Sidneya v Avstraliji poročajo, da je sanitetni šef mesta Freementel v Zahodni Avstraliji, dr. Puget, izumil radikalno sredstvo proti tuberkulozi. Tudi zastarele bolezni je baje dr. Puget v šestih tednih popolnoma ozdravil. Dr. Puget se je odpeljal v Evropo in v Združene države ameriške, da dá preizkusiti svoje sredstvo.

(Amerikanske novice.) V Clevelandu je umrla Neža Arko, stara 26 let. V Ameriki je bivala sedem let, doma pa je iz Gradenca pri Žužemberku. Zapustila je moža in tri otroke. Pred 2 letoma so ji morali zaradi zastrupljenja krvi odrezati nogo. — V Clevelandu v bolnišnici je umrla Franciška Stopar, stara 23 let. Zapustila je moža in tri otroke. — V Crookville, Pa., je umrl Jakob Vičič. Pokojnik je bil doma iz Zarečice pri Ilirski Bistrici. V Ameriko je prišel pred štirinajstimi leti. Zapustil je ženo in osem nedoraslih otrok. — V Clevelandu je umrl Anton Kisovec. Doma je bil iz Gorenjega polja pri Žužemberku. Star je bil šele 34 let. Zapustil je ženo in pet nedoraslih otrok. — V Big Piney, Wyo., je umrla Marija Planinšek. Rojena je bila v Savinski dolini na Spodnjem Štajerskem. Zapustila je moža in dva nedorasla otroka.

(Nova fotografična iznajdba.) Listi poročajo, da se je nekemu italijanskemu častniku posrečilo iznajti fotografični aparat, s katerim je možno raz aeroplan fotografirati najmanj 600 kvadratnih kilometrov obsegajoče ozemlje. Na svojem zadnjem poletu Turin-Milan-Benetke je dotični častnik z največjo preciznostjo posnel vso pot. Aparat se pritrdi pod aeroplan in se spotoma vsak kraj fotografira. Aeroplan je imel 86 kilometrov hitrosti na uro.

Pozor!

10-10

53.000 parov črevljev.

4 pari črevljev samo 9 kron.

Ker je bilo več velikih tvornic primoranih, ustaviti plačila, se mi je naročilo, razpečati veliko množino črevljev globoko pod izdelovalno ceno. **Prodajam torej vsakomur dva para črevljev za gospode in dva para črevljev za ženske, ti črevlji so galoširani, na trakove in močno zbiti, usnje rjavo ali pa črno, zelo elegantne, najnovejše oblike, velikost po številki in centimetrih. Vsi 4 pari stanejo samo 9 K.**

Pošilja po povzetju:

J. KLUGER, Krakov, Sebastjana 16 A 1621.

Zamena dovoljena ali pa se vrne tudi denar.